

КОН'ЮКТУРА СВІТОВОГО РИНКУ НАФТИ

Світовий ринок нафти представляє собою складну та динамічну систему, яка є відображенням загального стану глобальної економіки та рівня енергетичної безпеки. Його функціонування залежить від балансу між попитом і пропозицією, світового рівня цін, обсягів комерційних запасів, а також від стратегій ключових учасників ринку. Серед них особливе значення мають країни-експортери нафти та великі незалежні виробники. Оскільки нафта залишається одним із ключових енергоносіїв, тому стабільність її ринку безпосередньо впливає на темпи економічного зростання у світі [3, с. 45].

Сучасний стан ринку нафти характеризується поступовим відновленням після періоду значної нестабільності, який спостерігався протягом останніх років. Одним із ключових факторів, що впливають на ситуацію, є переорієнтація основних центрів споживання в напрямку країн Азійсько-Тихоокеанського регіону, де спостерігається активне зростання попиту на енергоресурси. Водночас у країнах Західної півкулі, таких як США і Бразилія, фіксується збільшення обсягів видобутку, що суттєво змінює структуру глобальної пропозиції [2, с. 67].

Таблиця 1

Показники світового ринку нафти (2010–2026 рр.)

Рік	Попит, млн бар./добу	Пропозиція, млн бар./добу	Ціна Brent, \$/бар.
2010	88,4	88,5	79,5
2015	95,0	96,3	52,4
2020	90,7	93,8	41,8
2023	102,2	101,8	82,1
2025 (прогноз)	104,5	106,1	85,0
2026 (прогноз)	104,8	108,5	115,0

Джерело: складено автором на основі даних [1; 2]

Згідно з даними таблиці, після значного зниження у 2020 році ринок нафти продемонстрував відновлення, досягнувши високих рівнів споживання. Прогнозні показники, однак, вказують на ймовірне виникнення надлишку пропозиції в найближчі роки. Це може стати передумовою для змін ринкової ситуації та загострення конкуренції серед виробників.

Більш детальну картину співвідношення попиту і пропозиції можна побачити на рисунку 1.

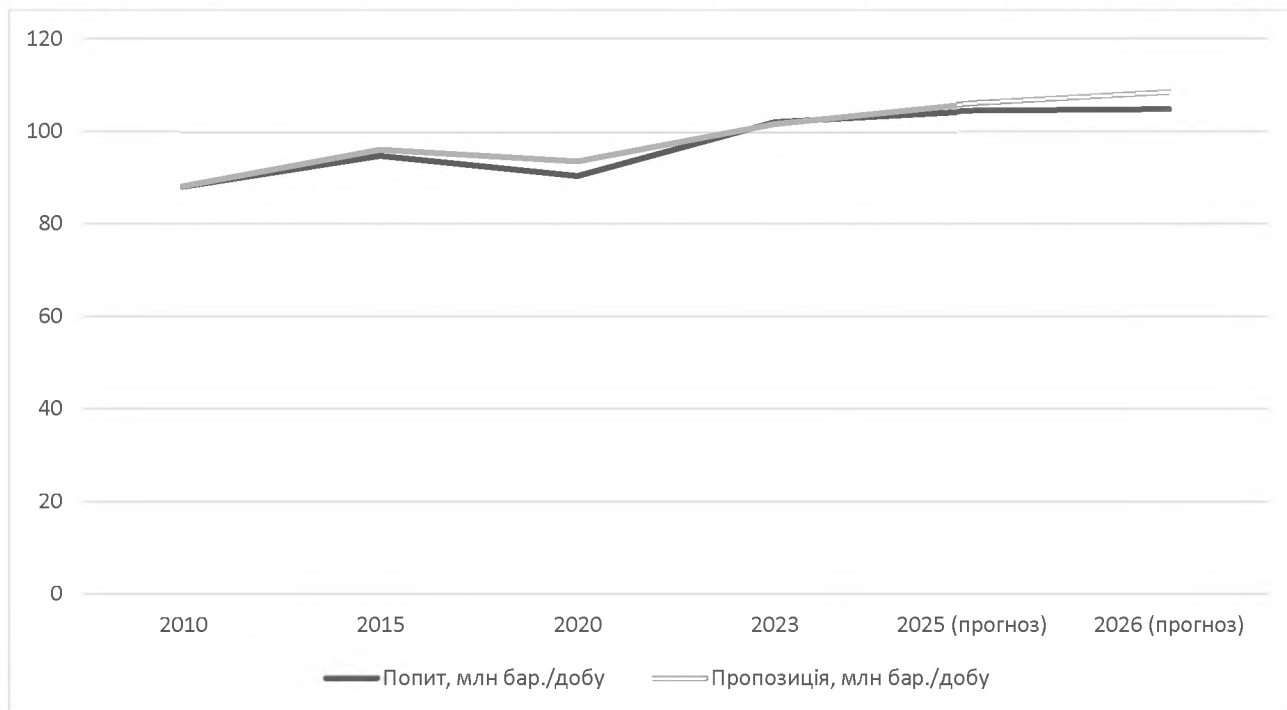

Рис. 1. Динаміка світового попиту та пропозиції нафти (млн бар./добу)

Джерело: складено автором на основі даних табл. 1

Графічний аналіз свідчить про поступовий перехід ринку до стадії насичення. Темпи зростання попиту сповільнюються, що обумовлено підвищенням енергоефективності та активним розвитком альтернативних джерел енергії. У той же час технологічний прогрес у галузі видобутку, зокрема впровадження інноваційних методів розробки родовищ, дає змогу підтримувати високий рівень пропозиції навіть за умов коливань інвестиційної активності [4, с. 112].

Важливим аспектом аналізу світового ринку нафти є дослідження географічної структури міжнародної торгівлі, зокрема визначення провідних країн-імпортерів та експортерів сирої нафти.

Найбільші обсяги імпорту нафти зосереджені в країнах Азії та розвинених економіках світу. Зокрема, лідером є Китай, частка якого становить майже чверть світового імпорту. Значні обсяги також припадають на США та Індію, що пояснюється високим рівнем споживання енергоресурсів та потребами промислового виробництва. Висока концентрація імпорту в країнах Азії свідчить про зміщення центрів глобального попиту.

З іншого боку, пропозиція нафти формується обмеженим колом країн, серед яких провідні позиції займають США, росія та Саудівська Аравія. Висока концентрація видобутку створює передумови для впливу цих країн на світові ціни та загальну ринкову ситуацію.

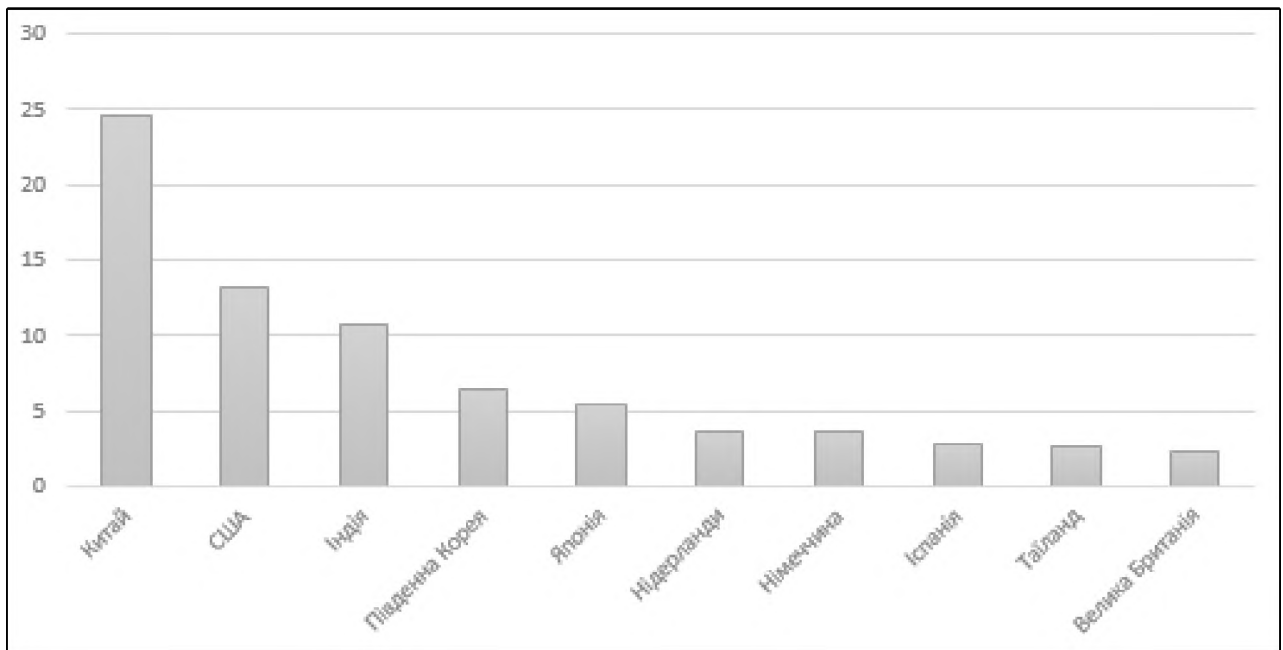

Рис. 2. Найбільші країни-імпортери сирої нафти у світі у 2025 році (%)

Джерело: складено автором на основі даних Commodity Trading Club. URL: https://www.linkedin.com/posts/commodity-trading-club_oil-commodities-trading-activity-7363628582352384000-5RAz

Важливим фактором залишається цінова волатильність, яка формується під впливом макроекономічних та геополітичних чинників. Загострення міжнародної ситуації, зміни у торговельній політиці та коливання валютних курсів можуть спричинити різкі зміни цінових показників і впливати на поведінку учасників ринку.

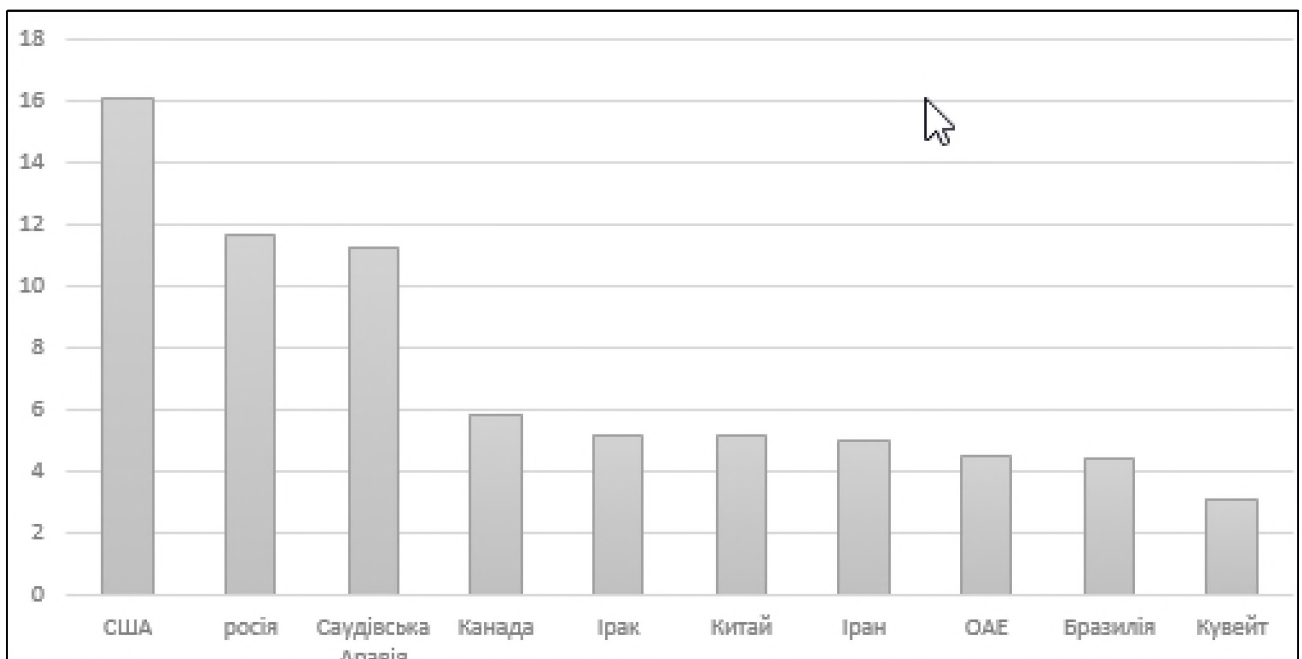

Рис. 3. Найбільші країни-експортери сирої нафти у світі у 2025 році (%)

Джерело: складено автором на основі даних Tradeint. URL: <https://tradeint.com/insights/top-10-crude-oil-exporting-countries/>

Отже, сьогоднішня кон'юнктура світового ринку нафти визначається комплексом факторів, серед яких баланс попиту і пропозиції, технологічний поступ та геополітична нестабільність. Подальша динаміка ринку залежатиме від того, наскільки ефективно провідні виробники зможуть регулювати обсяги видобутку, а також від швидкості переходу глобальної економіки до альтернативних джерел енергії.

Список використаних джерел:

1. *Annual Statistical Bulletin 2025. Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC)*. URL: <https://www.opec.org>
2. *World Energy Outlook 2025. International Energy Agency (IEA)*. URL: <https://www.iea.org>
3. Котич І. М. *Світовий ринок товарів та послуг : підручник*. Львів : Новий Світ-2000, 2024. 412 с.
4. Сидоров М. В. *Аналіз кон'юнктури міжнародних енергетичних ринків. Міжнародна економіка*. 2025. № 2. С. 108–115.
5. Лизун, М. В., Ліщинський, І. О. (2015). *Вплив регіоналізації ринків нафти на динаміку валютних курсів та процеси валютної інтеграції. Економічний простір, (100), 13-23.*